

Коваль Володимир Миколайович,
*Голова Севастопольського
апеляційного господарського суду,
доктор юридичних наук,
заслужений юрист України*

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ СУДОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ

Поступове втілення у реалії вітчизняного судочинства світових стандартів якості правосуддя зумовило підвищення уваги до питань судового управління, практики судового адміністрування та вдосконалення організації роботи апаратів судів.

Не можна не визнати, що звернення до практики впровадження посади адміністратора суду в теперішніх умовах є досить актуальним і своєчасним, особливо з огляду на те, що судова влада не може бути повноправною гілкою державної влади, якщо не матиме повноважень і можливостей самостійно забезпечувати свою діяльність.

На важливе значення переходу до сучасної моделі адміністрування як елемента незалежності судової влади вказується у статтях А. Й. Осетинського [1], Пітера Г. Соломона молодшого [2] та інших авторів, які займаються розробкою проблеми підвищення ефективності та якості організації роботи судів України.

Питання стратегічного планування розвитку судового адміністрування, фінансування, комунікаційної політики, застосування інформаційних технологій у судовому процесі, професійного росту працівників судової системи, шляхів вдосконалення адміністрування судової системи в майбутньому обговорювалась і на міжнародній конференції «Інноваційні підходи в судовому адміні-

струванні», що проходила у Києві з 10 по 12 вересня 2012 року [3].

Однак незважаючи на підвищений інтерес до вказаної проблеми з боку практиків, треба визнати, що чинним законодавством питання організаційного забезпечення роботи суду, особливо в частині розмежування адміністративно-управлінських функцій голови суду та керівника апарату, врегульовано, на жаль, лише у загальному, що створює певні труднощі та непорозуміння при реалізації відповідних законодавчих положень на практиці.

Розуміючи, що процес визначення з моделлю розподілу функцій між головою суду і адміністратором суду (керівником апарату суду) є поступовим (наприклад, у країнах Північної Америки і Європи він тривав майже півстоліття), треба погодитись із твердженнями про необхідність уже сьогодні вживати всіх заходів, щоб подальше змістове наповнення посади адміністратора суду (керівника апарату суду) відбувалося в контексті уніфікації судової системи і виведення її за межі впливу виконавчої гілки влади [4].

Водночас підкреслимо, що у теперішній час українському судочинству пропонуються загальноновизнані у світі стандарти, у тому числі й судового управління. Але запровадження та апробація нормально функціонуючих в інших країнах способів і методів су-

дового адміністрування неминуче стикнеться з реаліями нашого сьогодення. Тому для ефективного запозичення світових стандартів необхідними є досягнення достатнього рівня розвитку економіки країни, рівня правосвідомості та законслухняності, істотний злом ментальності кожного громадянина і суспільства в цілому, здатність сприймати демократичні стандарти й цінності.

Отже, беззаперечно, що при визначенні моделі судового адміністрування вже зараз треба виходити з необхідності поступового підвищення статусу адміністратора суду (керівника апарату суду). Однак і розумне зменшення обсягу повноважень голови суду у сфері організаційного забезпечення має відбуватися також поступово.

Варто зауважити, що Закон України «Про судоустрій і статус суддів» [5] статус керівника апарату суду пов'язує із персональною відповідальністю за належне організаційне забезпечення суду, суддів і судового процесу, функціонування автоматизованої системи документообігу.

При цьому із функціональних обов'язків голови суду виключено господарську діяльність та організаційне забезпечення судочинства, однак залишено загальне управління та адміністрування судом.

Треба ще раз наголосити, що цілком логічним є прагнення до залишення за головою суду суто представницьких функцій, повноважень у сфері судової статистики та узагальнення, повноважень щодо організації заходів, спрямованих на підвищення кваліфікаційного рівня суддівського корпусу.

Однак слід визнати й те, що адміністратор суду (керівник апарату суду) поки ще не набув у нашій країні того статусу, який дозволив би йому самостійно вирішувати важливі питання організаційного забезпечення судочинства.

Тому, з огляду на незавершеність законодавчого врегулювання та з метою оптимізації розподілу функціональних обов'язків між головою суду та керівником апарату суду, перш за все є доцільним на рівні внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» встановлення меж повнова-

жень керівників апаратів за такими напрямками:

- організація роботи (включаючи планування роботи суду, управління персоналом, інформаційну стратегію суду та інше);

- кадрова робота (включаючи заходи дисциплінарного впливу, підвищення кваліфікації, організацію робочого часу тощо);

- організаційне забезпечення судочинства;

- господарська діяльність.

Чітке визначення функцій голови суду та керівника апарату суду сприятиме більш злагодженій роботі апарату суду, дозволить підвищити рівень організації роботи персоналу та позитивно відобразиться на стані відправлення правосуддя.

Однак, визначившись із розмежуванням адміністративно-управлінських функцій голови суду та керівника апарату, необхідно вирішити й питання щодо професійної підготовки осіб, які займають посади адміністратора суду (керівника апарату суду).

Звертаючись до світового досвіду, треба визнати правильність тези Голови Державної судової адміністрації України Руслана Кирилюка про те, що настав час для створення в Україні Національної школи судових адміністраторів (можливо, більш доцільним буде утворення факультету (відділення) для відповідної підготовки керівників апаратів судів у Національній школі суддів України — **В. К.**), оскільки останні повинні отримувати знання не тільки у сфері юриспруденції, а й у сфері управління та менеджменту [6].

Підводячи підсумки, зазначимо, що звернення до проблем судового управління є своєчасним, оскільки належним чином організоване управління діяльністю судових органів — це шлях до збереження незалежності судової влади. Тому цілком логічним є прагнення підвищити статус адміністратора суду (керівника апарату суду), розробити єдині правила судового адміністрування, що в подальшому дозволить повною мірою реалізовувати сучасні тенденції управління і у сфері судочинства.

Список використаних джерел

1. Осетинський А. Й. Актуальні питання підвищення ефективності та якості організації роботи господарських судів в Україні / А. Й. Осетинський // Вісник господарського судочинства. — 2012. — № 5. — С. 51—64.
 2. Пітер Г. Соломон молодший. Судове адміністрування і якість правосуддя / Пітер Г. Соломон молодший // Судова апеляція. — 2009. — № 3 (16). — С. 73—83.
 3. Матеріали міжнародної конференції «Інноваційні підходи в судовому адмініструванні» у місті Києві 10—12 вересня 2012 року.
 4. Новый институт — администраторы суда / Т. П. Захарова, А. А. Куделина // Вестник Нижегородского гос. ун-та им. Н. И. Лобачевского. — Серия «Право». — 2000. — № 1. — С. 118—123.
 5. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 07.07.2010 р. № 2453-VI // Офіційний вісник України. — 2010. — № 55/1. — Ст. 1900.
 6. Кириенко О. Организация труда / О. Кириенко // Юридическая практика. — 2012. — № 38 (769). — С. 20.
-